

5. GAIA.

ENGRANAJEEN ZINEMATIKA

Neftalí Carbajal de la Red

- 1.- SARRERA
- 2.- AHOKATZE LEGE OROKORRA. PROFIL KONJOKATUAK
- 3.- PROFIL BILKARIA
- 4.- ENGRANAJEEN FABRIKAZIOA
- 5.- ENGRANAJE NORMALIZATUAK
- 6.- ERAMATE-ARKUA. UKIPEN-ERLAZIOA.
- 7.- ENGRANAJE ZUZENDUAK
- 8.- ENGRANAJE-TREN ARRUNTA
- 9.- ENGRANAJE-TREN EPIZIKLOIDALA
- 10.-BIBLIOGRAFIA

1. SARRERA

OROKORTASUNAK

ENGRANAJEEN FUNTZIOA

Bi ardatzen artean abiadura angeluarren arteko erlazio konstantearekin errotazioa transmititzea da engranajeen funtzioa.

i: Transmisio-erlazioa

$$i = \frac{\omega_{Sarrera}}{\omega_{Irteera}} = kte$$

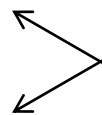
ENGRANAJEEN DEFINIZIOA

Gurpil horzdunak dira, haien artean ukipen zuzena daukatenak eta potentzia mekanikoa tranmititzeko kapaz direnak.

ENGRANAJEEN ELEMENTUAK

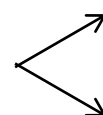
PINOIA: hortz gutxien dituen

GURPILA: hortz gehien dituen

ENGRANAJE

PARE BAT

ARDATZ ERAGILE: Gidaria den elementua

ARDATZ HARTZAILEA: Elementu gidatua

ENG RANAJEEN EZAUGARRIAK

ENGRANAJEEN EZAUGARRIAK

ABANTAILAK

- Eraikitzen errazak dira.
- Normalizaturik daudenez, unibertsalki ezagunak dira eta ordezkioak erraz lortu daitezke.
- Potentzi altuak transmititzeko kapaz dira.
- Ardatzen arteko abiadura-erlazioa esparru zabal batean alda ditzakete.
- Ardatzen arteko abiadura-erlazio konstantea eta kargetikiko independentea dena lortzen dute.
- Tamaina txikikoak dira, baina potentzi errendimendu handia dute.
- Elementu seguruak eta haustura gutxi izaten dutenak dira, gainera mantenimendu gutxi eta erraza dute.
- Engranajeek konponbide anitzak ematen dituztenez abiadura-kaxak, erreduktoreak, diferentzialak, transmisio-kateak eta beste makina batzuk funtsean engranajeetan oinarritzen dira.

DESABANTAILAK

- Zarata eta bibrazioak ager daitezke.
- Garestiak dira.

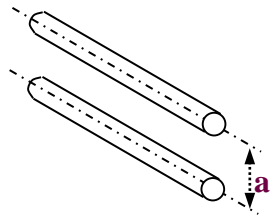
1. SARRERA

ENG RANAJE MOTAK

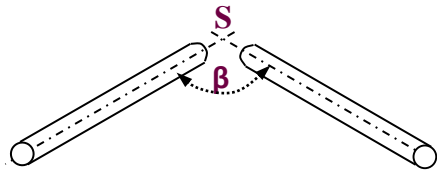
ENGRANAJE MOTAK

Bi engranaeen ardatzen artean posizioa erlatiboaren arabera honela sailkatu daitezke:

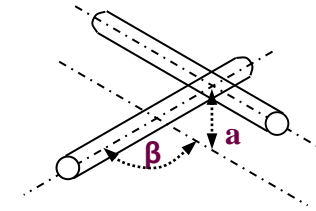
1. ARDATZ PARALELOAK

2. ARDATZ EBAKITZAILEAK

3. GURUTZATZATZEN DIREN ARDATZAK

1. SARRERA

NOMENKLATURA

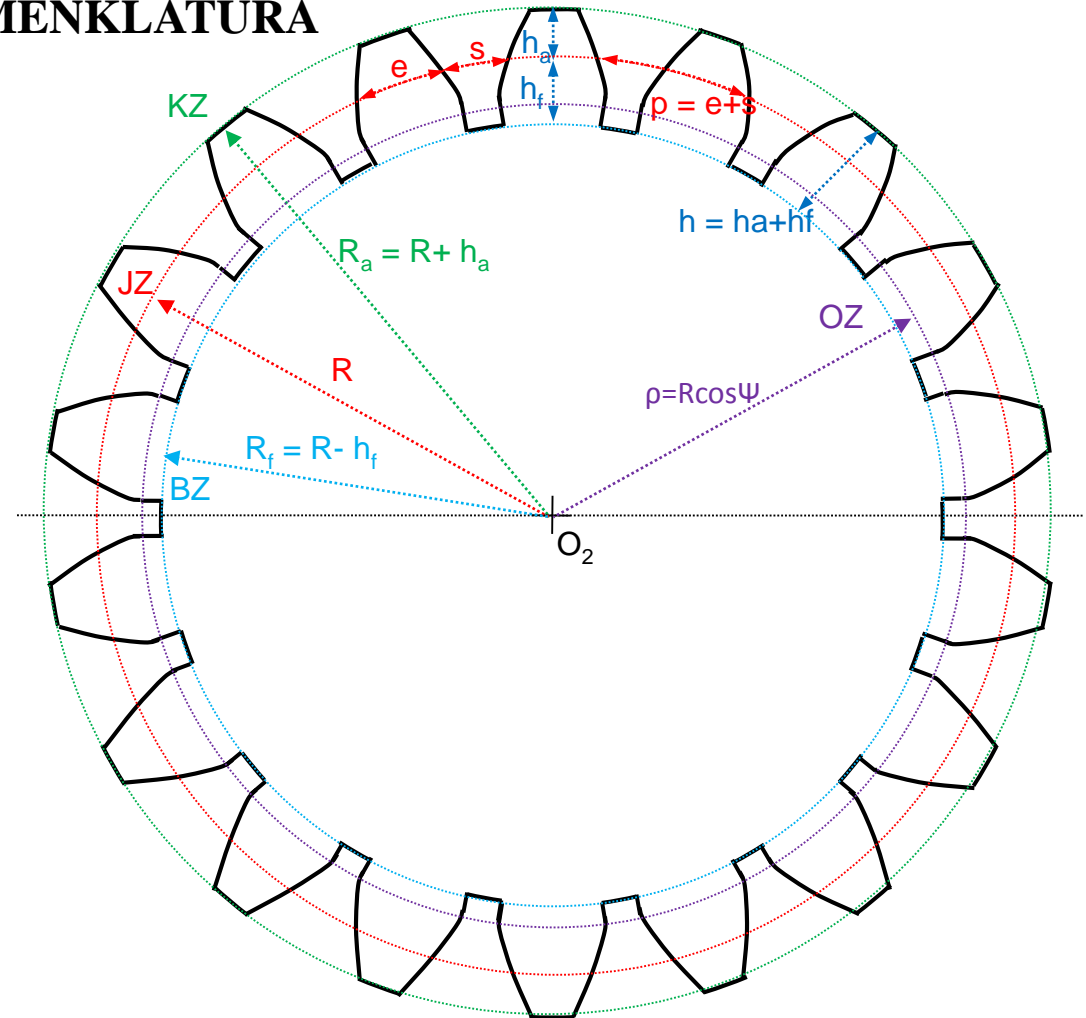
- JZ: jatorrizko zirkunferentzia
- KZ: Kanpo-zirkunferentzia
- BZ: Barruko zirkunferentzia
- OZ: Oinarrizko zirkunferentzia
- e: Hortzaren lodiera
- s: Hortz-tartea
- p: Pausua
- h_a : Addendum
- h_f : Dedendum
- h: Hortzaren altuera
- R: JZ-ren erradioa
- D: JZ-ren diametroa
- R_a : KZ-ren erradioa
- R_f : BZ-ren erradioa
- ρ : OZ-ren erradioa
- z: Hertz kopurua
- m: Modulua
- b: hortz luzera
- Ψ : Presio-angelua
- d: ardatz-tartea

$$p = e + s = \frac{2\pi R}{z}$$

$$\rho = R \cos \psi$$

$$m = \frac{p}{\pi}$$

NOMENKLATURA

1. SARRERA

DEFINIZIOAK

DEFINIZIOAK

JZ: Bi engranajek elkar ahokatzen dutenean, beraien jatorri zirkunferentziak “P (abiadura-poloa)” puntuan ukitzaileak dira.

KZ: Engranajearen hortzen bukaera definitzen duen zirkunferentzia da, R_a erradiokoa.

BZ: Engranajearen hortzen hasiera definitzen duen zirkunferentzia da, R_f erradiokoa

OZ: Hortzaren profil bilkaria definitzen duen zirkunferentzia da, ρ erradiokoa

e: JZ-ren gainean neurturiko hortzaren lodiera.

s: JZ-ren gainean neurturiko hortz-tartea.

p: Jarraian dauden bi hortzen puntu homologoen arteko distantzia da, JZ-ren gainean neurtua.

h_a : KZ eta JZ zirkunferentzietako erradioen arteko diferentzia.

h_f : JZ eta BZ zirkunferentzietako erradioen arteko diferentzia.

h: KZ eta BZ zirkunferentzietako erradioen arteko diferentzia.

m: luzera mailako (mm) balio normalizatua da eta hortzaren tamainaren berri ematen du. Zenbat eta altuago orduan eta handiagoa da hortza. Bi engranajek ahoka dezaten modulu berdineko hortzak izan behar dituzte.

b: errotazio ardatzarekiko hortzaren dimentsioa da.

Ψ : Ahokatzeko-lerroak jatorrizko zirkunferentzien ukitzailearekin sortzen duen angelua Angelu normalizatua da, bere balio ohizkoena “ $\psi=20$ ” izanik. Bi engranajek ahoka dezaten presio-angelu berdina izan behar dute.

d: Ardatz-tartea, ardatzen arteko distantzia

1. SARRERA

ADIBIDEA

ADIBIDEA

Honako datuak ezagunak direla kontuan hartuz, beheko taula betetzea eskatzen da.

$$m = 3$$

$$z_1 = 20$$

$$\alpha = 20^\circ$$

$$\omega_1/\omega_2=5$$

PINOI (1)	PARAMETROAK	ERRUBERA (2)
3	Modulua (m)	3
3π	Pausua (p)	3π
20	Hortz kopurua (Z)	100
60	Jatorrizko diametroa(2R)	300
$1,5\pi$	Hortzaren lodiera (e)	$1,5\pi$
3	Addendum ($h_a = m$)	3
3,75	Dedendum ($h_f = 1,25m$)	3,75
360	Ardatz -Tartea (d)	360

Engranajeak, ukipen zuzeneko mekanismoak dira, non mugimendua elkarren artean irrista egiten duten bi profil konjokatuen artean transmititzen den.

AHOKATZE LEGE OROKORRA

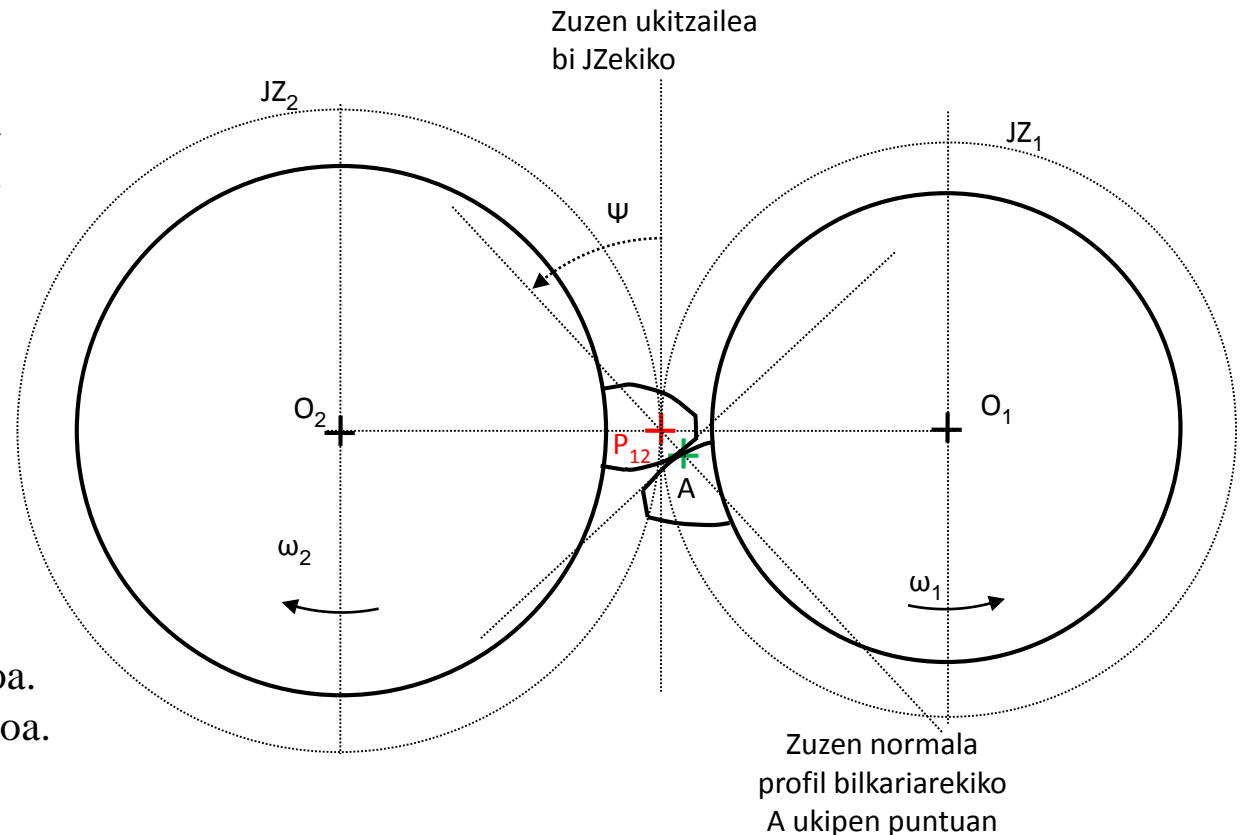
”Abiadura angeluarren arteko erlazioa konstantea izan dadin, P puntua O_1O_2 zentroetako zuzenaren gainean kokapen berdinean egon behar da higiduran zehar”.

$$\frac{\omega_1}{\omega_2} = kte = \frac{O_2P_{12}}{O_1P_{12}} = \frac{R_2}{R_1}$$

R_1 : JZ_1 -en erradioa.
 R_2 : JZ_2 -ren erradioa.

PROFIL KONJOKATUAK

Ahokatze lege orokorra betetzen duten profilei **Profil konjokatua** deitzen zaie.

DEFINIZIOAK ETA PROPIETATEAK

DEFINIZIOAK

Zirkunferentzia batean bildutako hari baten muturra zirkunferentziatik askatzen denean, hariaren muturrak egindako ibilbideari BILKARIA deitzen zaio.

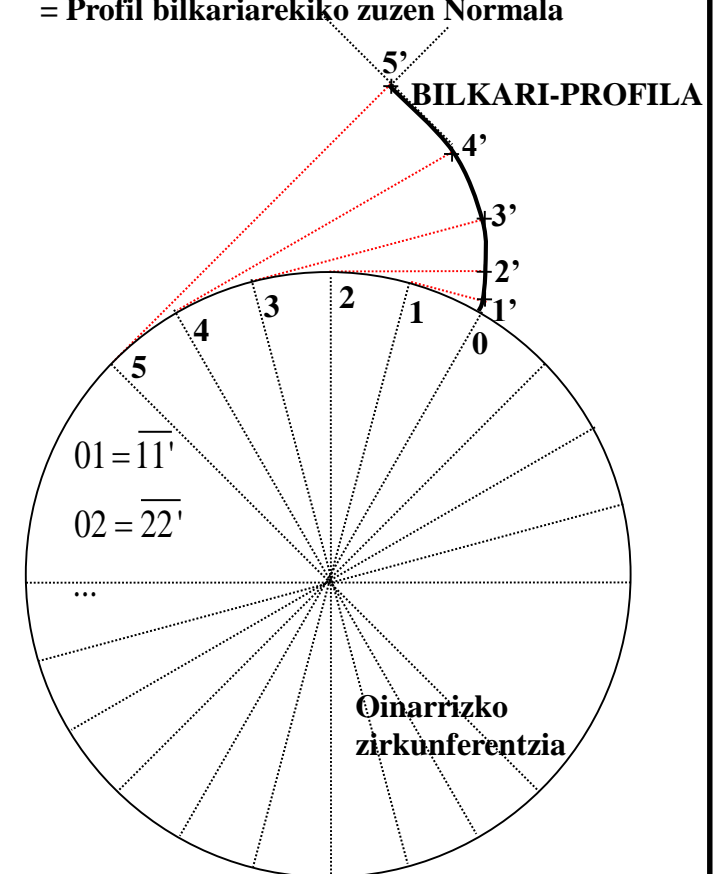
BILKARIko edozein punturen kurbadura-zentroa aurreko zirkunferentziaren gainean kokatuta dago eta zirkunferentzi honi OINARRIZKO ZIRKUNFERENTZIA deritzo.

BILKARIko edozein puntutan bilkariarekiko ZUZEN NORMALA irudikatuz, zuzen hau oinarritzko zirkunferentziarekiko ukitzilea da.

PROPIETATEAK

1. Bilkari-profilek edozein ardatz tartetan ahokatzen dute.
2. Ahokatzeko-lerroa, ukipen puntuen leku geometrikoa, lerro zuzena da, presio-lerroa deiturik.
3. Bilkari-profilak eraikitzen errazak dira.

Oinarritzko zirkunferentziarekiko Ukitzilea =
 = Profil bilkariarekiko zuzen Normala

3.- BILKARI-PROFILA PARAMETROAK

BILKARI-PROFILAREN PARAMETROAK

ρ_1 : OZ_1 -en erradioa

ρ_2 : OZ_2 -ren erradioa

R_1 : JZ_1 -en erradioa

R_2 : JZ_2 -en erradioa

d : ardatz-tartea $=R_1+R_2$

i : transmisio-erlazioa $(=\omega_1/\omega_2)$

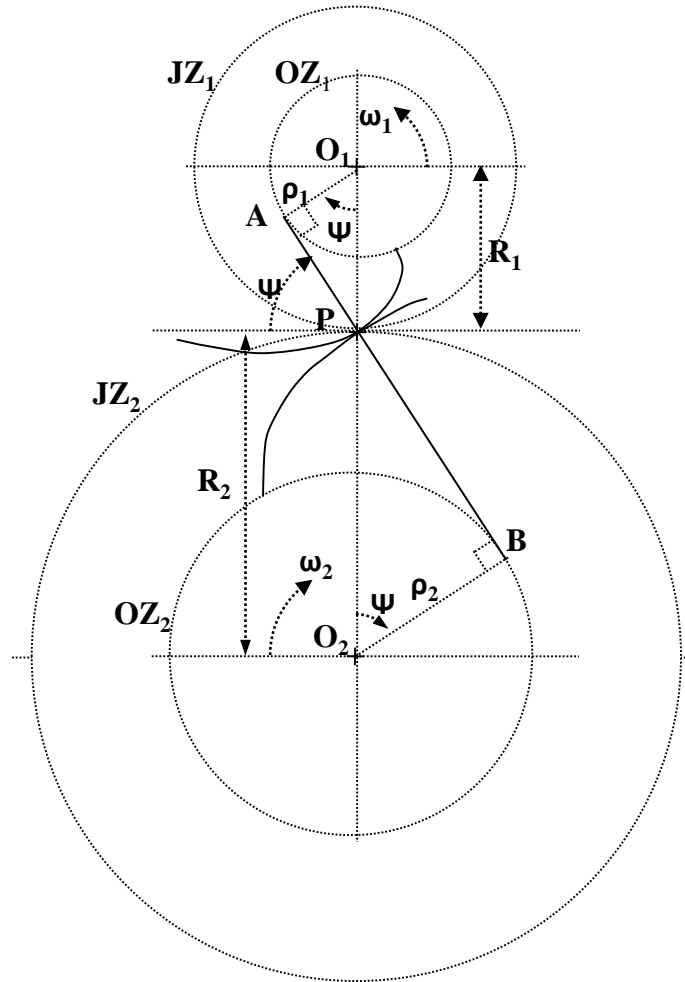
$$V_{P1} = V_{P2} \longrightarrow \omega_1 R_1 = \omega_2 R_2 \longrightarrow \frac{\omega_1}{\omega_2} = \frac{R_2}{R_1}$$

$$m = \frac{2R_1}{z_1} = \frac{2R_2}{z_2} \longrightarrow \frac{R_2}{R_1} = \frac{z_2}{z_1}$$

$$\cos \psi = \frac{\rho_1}{R_1} = \frac{\rho_2}{R_2} \longrightarrow \frac{R_2}{R_1} = \frac{\rho_2}{\rho_1}$$

$$\boxed{\frac{\omega_1}{\omega_2} = \frac{R_2}{R_1} = \frac{z_2}{z_1} = \frac{\rho_2}{\rho_1}}$$

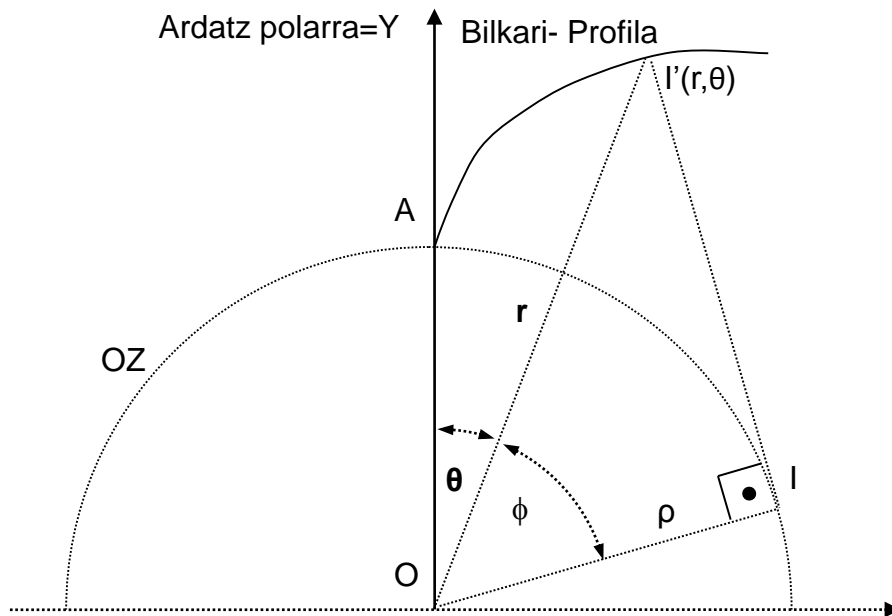
Engranaje normalizatuentzako presio-angelua 20° -ekoa izan ohi da. Presio-angulu ideala 0° koa izango litzateke, honela potentzia maximizatzen da.

3.- BILKARI-PROFILA

ADIERAZPEN ANALITIKOA

BILKARI-PROFILAREN ADIERAZPEN ANALITIKOA

$$IA = \overline{II'}$$

$$IA = \rho(\phi + \theta)$$

$$II' = \rho \cdot \text{tg} \phi$$

$$\rho(\phi + \theta) = \rho \cdot \text{tg} \phi$$

$$\theta = \text{tg} \phi - \phi$$

FUNTZIO BILKARIA: $Eb(\phi)$

$$Eb(\phi) = \text{tg} \phi - \phi$$

$$\theta = Eb(\phi)$$

ALDERANTZIKAKO FUNTZIO BILKARIA: $\phi = Eb^{-1}(\theta)$

OII' hiruki errektangeluarrean

$$\rho = r \cdot \cos \phi$$

$$\rho = r \cdot \cos [Eb^{-1}(\theta)]$$

ADIERAZPEN ANALITIKOA:

r, θ koordenatu polarretan

$$r = \frac{\rho}{\cos [Eb^{-1}(\theta)]}$$

ρ : OZ-ren erradioa

HORTZAREN LODIERA EZBERDINAK

HORTZAREN LODIERA EZBERDINAK

- Y ardatza = OA
- $\theta_I =$ angelua (OI', Y ardatza)
- $\phi_I =$ angelua (OI', OI)
- $\beta_I =$ angelua (OI', simetria-ardatza)

$$\left. \begin{aligned} \theta_I &= Eb(\phi_I) \\ \theta_{II} &= Eb(\phi_{II}) \\ e_I &= R_I 2\beta_I \\ e_{II} &= R_{II} 2\beta_{II} \end{aligned} \right\} \begin{aligned} \theta_I + \beta_I &= \theta_{II} + \beta_{II} \\ Eb(\phi_I) + \frac{e_I}{2R_I} &= Eb(\phi_{II}) + \frac{e_{II}}{2R_{II}} \\ Eb(\phi_I) + \frac{e_I}{2R_I} &= Eb(\phi_{II}) + \frac{e_{II}}{2R_{II}} \end{aligned}$$

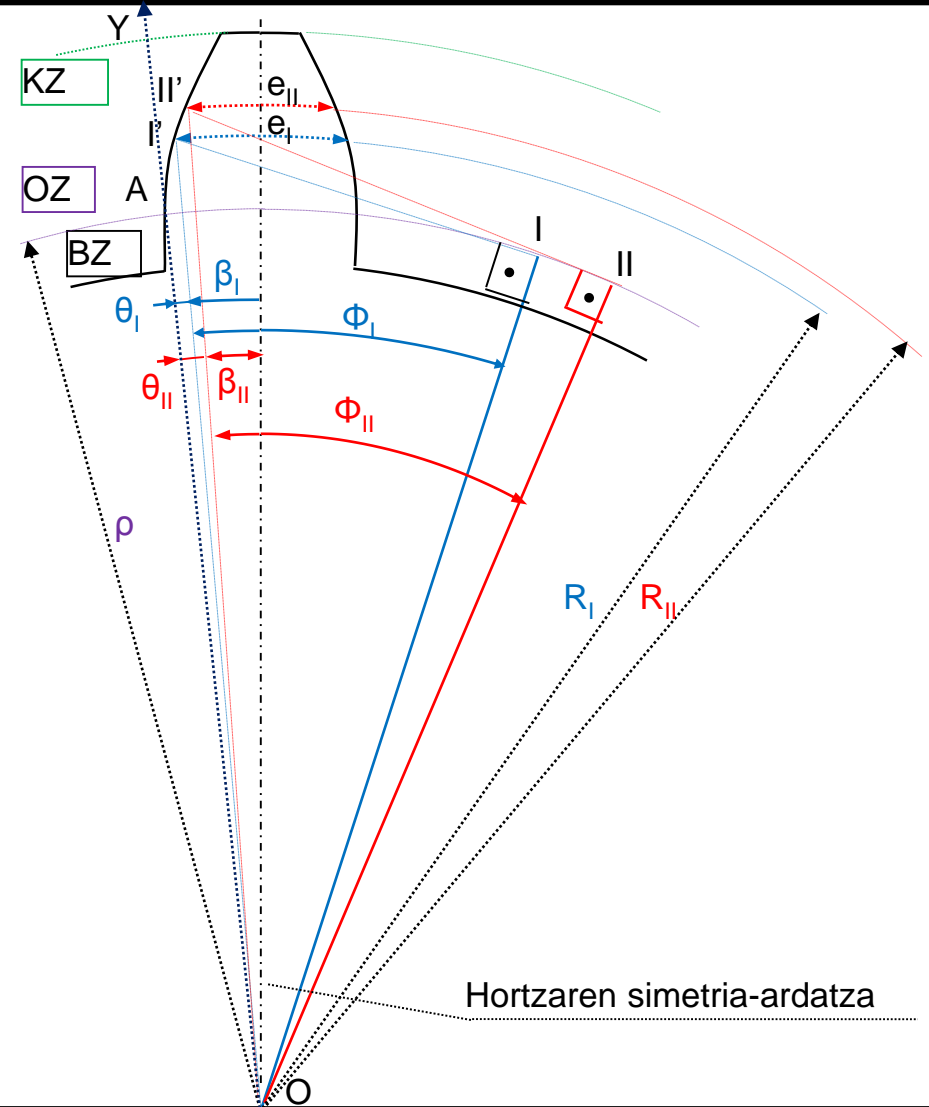
$$e_{II} = R_{II} \left\{ \frac{e_I}{R_I} + 2 \left[Eb(\phi_I) - Eb(\phi_{II}) \right] \right\}$$

ERPINARATZEA EKIDITEKO KONDIZIOA

$$e_{R=Ra} \geq 0,3 \cdot m$$

- $e_{R=Ra}$ Hortzaren lodiera KZ-ren gainean
- m: modulua

3.- BILKARI-PROFILA

PROBLEMA

PROBLEMA

Dimentsio arruntetako erruberan ($z = 60 \text{ m} = 2$) erpineratze kasuan dagoen edo ez esatea eskatzen da.

Eraitza: Ez dago erpineratzerik

Hurrengo diapositiban Funtzio bilkariaren balioak agertzen dira $Eb(\phi) = tg\phi - \phi$

Adibidea:

Min	10°	11°	12°	13°	14°	15°	16°	17°	18°	19°
0										
1										
2										
3										
4										
5	0,0018397									

$$Eb(10^{\circ}5') = Eb(10,083^{\circ}) = tg(10,083^{\circ}) - \left(10,083 \frac{\pi}{180}\right) = 0,0018397$$

3.- BILKARI-PROFILA

FUNTZIO BILKARIAREN BALIOAK TAULATUTA

TABLEAU I. — Valeur de la fonction développante inv $\theta = \text{tg } \theta - \theta$, pour $\theta = 10^\circ$ à 20°

TABLEAU I (suite). — Valeur de la fonction développante inv $\theta = \text{tg } \theta - \theta$, pour $\theta = 20^\circ$ à 30°

Min.	10°	11°	12°	13°	14°	15°	16°	17°	18°	19°
0	0,00179 41	0,00239 41	1,00311 71	0,00397 54	0,00498 19	0,00614 98	0,00749 3	0,00902 5	0,01076 0	0,01271 5
1	0,00180 31	0,00240 51	3 02	9 09	0,00500 00	7 07	51 7	05 2	79 1	75 0
2	1 22	1 61	4 34	0,00400 65	1 82	9 17	54 4	07 9	82 2	78 4
3	2 13	2 72	5 67	2 21	3 64	0,00621 27	56 5	10 7	85 3	81 9
4	3 05	3 83	6 99	3 77	5 46	3 87	58 9	13 4	88 4	85 4
5	3 97	4 95	8 32	5 34	7 29	5 48	61 3	16 1	91 5	88 8
6	4 89	6 07	9 66	6 92	9 12	7 60	63 7	18 9	94 6	92 3
7	5 81	7 19	0,00321 00	8 49	0,00510 96	9 72	66 1	21 6	97 7	95 8
8	6 74	8 31	2 34	0,00410 08	2 80	0,00631 84	68 6	24 4	0,01100 8	99 3
9	7 67	9 44	3 69	1 66	4 65	3 97	71 0	27 2	0,01302 8	99 3
10	8 60	0,00250 57	5 04	3 25	6 50	6 11	73 5	29 9	0 71	0 63
11	0,00189 54	0,00251 71	0,00326 39	0,00414 85	0,00518 35	0,00638 25	0,00775 9	0,00932 7	0,01110 2	0,01309 8
12	0,00190 48	2 85	7 75	6 44	0,00520 22	0,00640 89	78 4	35 5	13 3	13 4
13	1 42	3 99	9 11	8 05	2 08	2 54	80 8	38 3	16 5	16 9
14	2 37	5 13	0,00330 48	9 65	3 95	4 70	83 3	41 1	19 6	20 4
15	3 32	6 28	1 85	0,00421 26	5 82	6 86	85 7	43 9	22 8	24 0
16	4 27	7 44	2 88	7 70	7 92	9 02	88 2	46 7	26 0	27 5
17	5 23	8 59	4 60	4 50	9 58	0,00651 19	90 7	49 5	29 1	31 1
18	6 19	9 75	5 98	6 12	0,00531 47	3 87	93 2	52 3	32 3	34 6
19	7 15	0,00260 91	7 36	7 75	3 36	5 55	95 7	55 2	35 5	38 2
20	8 12	2 08	8 75	9 38	5 26	7 73	98 2	58 0	38 7	41 8
21	0,00199 09	0,00263 25	0,00340 14	0,00431 02	0,00537 16	0,00659 92	0,00809 7	0,00986 8	0,01144 9	0,01345 4
22	0,00200 06	4 43	1 54	2 66	9 07	0,00662 11	0 32	4 4	45 1	49 0
23	1 03	5 60	2 94	4 30	0,00540 98	4 31	05 7	66 5	48 3	52 6
24	2 01	6 78	4 34	5 95	2 90	6 52	08 2	69 4	51 5	56 2
25	2 99	7 97	5 75	7 60	4 82	8 73	10 7	72 2	54 7	59 8
26	3 98	9 16	7 16	9 26	6 74	0,00670 94	13 3	75 1	58 0	63 4
27	4 97	0,00270 35	8 58	0,00440 92	8 67	3 16	15 8	78 0	61 2	67 0
28	5 96	1 54	0,00350 00	2 59	0,00550 60	5 39	18 3	80 8	64 4	70 7
29	6 95	2 74	1 42	4 26	2 54	7 62	20 9	83 5	67 7	74 3
30	7 95	3 94	2 85	5 93	4 48	9 85	23 4	86 6	70 9	77 9
31	0,00208 85	0,00275 15	0,00354 28	0,00447 61	0,00556 43	0,00682 0	0,00826 0	0,00989 5	0,01174 2	0,01381 6
32	9 95	6 36	5 72	8 38	9 29	8 38	28 5	92 4	77 5	85 2
33	0,00210 96	7 57	7 16	0,00450 98	0,00560 34	6 59	31 1	95 3	80 7	88 9
34	1 97	8 79	8 60	2 67	2 30	8 84	33 7	98 2	84 0	92 6
35	2 99	0,00280 01	0,00360 05	4 37	4 27	6 37	36 2	0,01001 2	87 3	90 6
36	4 00	1 23	1 50	6 07	6 24	8 37	38 8	0 4	90 6	93 6
37	5 02	2 46	2 96	7 77	8 22	3 64	41 4	0 7	93 9	0,01403 6
38	6 05	3 69	4 41	9 48	0,00570 20	7 91	44 0	0 9	97 2	0 7
39	7 07	4 93	5 88	0,00461 20	2 18	0,00700 19	46 6	12 9	0,01200 5	11 0
40	8 10	6 16	7 35	2 91	4 17	2 48	49 2	15 8	0 8	14 8
41	0,00219 14	0,00287 41	0,00368 82	0,00464 64	0,00576 17	0,00704 77	0,00851 8	0,01018 8	0,01207 1	0,01418 5
42	0,00220 17	8 65	0,00370 29	6 36	8 17	7 06	54 4	21 7	10 5	22 2
43	1 21	9 90	1 77	8 09	0,00580 19	9 36	57 1	24 7	13 8	25 9
44	2 26	0,00291 15	3 26	9 83	2 18	0,00741 67	60 4	27 7	17 2	29 7
45	3 30	2 44	4 74	0,00471 57	4 20	8 98	62 3	30 7	20 5	33 4
46	4 35	3 67	6 23	5 21	6 29	8 74	65 0	33 6	23 9	37 2
47	5 41	4 94	8 73	6 23	8 24	9 82	67 6	36 6	27 2	40 9
48	6 47	6 20	9 23	7 28	9 23	0,00590 28	0,00720 95	39 6	30 6	44 7
49	7 53	7 47	0,00380 73	8 57	2 30	3 28	72 9	42 6	34 0	48 5
50	8 59	8 75	2 24	0,00480 33	4 34	5 61	75 6	45 6	37 3	52 3
51	0,00229 66	0,00300 08	0,00383 75	0,00482 10	0,00596 38	0,00727 96	0,00878 2	0,01048 6	0,01240 7	0,01456 0
52	0,00230 73	1 31	5 27	3 87	8 43	0,00730 30	80 9	51 7	44 1	59 8
53	1 80	2 60	6 79	5 64	0,00600 48	2 66	83 6	54 7	47 5	63 6
54	2 88	3 89	8 31	7 42	2 54	5 01	86 3	57 7	50 9	67 4
55	3 96	5 18	9 84	8 21	4 60	7 38	88 9	60 8	54 3	71 3
56	5 04	6 48	0,00391 37	0,00490 99	6 67	9 75	91 6	63 8	57 8	75 1
57	6 13	7 78	2 91	2 79	8 74	0,00742 12	94 3	66 9	61 2	78 9
58	7 22	9 08	4 45	4 58	0,00610 81	4 50	97 0	69 9	64 6	82 7
59	8 31	0,00310 39	5 99	6 39	2 89	6 88	99 8	73 0	68 1	86 6
60	0,00239 41	0,00311 71	0,00397 54	0,00498 19	0,00614 98	0,00749 3	0,00902 5	0,01076 0	0,01271 5	0,01490 4

Min.	20°	21°	22°	23°	24°	25°	26°	27°	28°	29°
0	0,01490 4	0,01734 5	0,02005 4	0,02304 9	0,02635 0	0,02997 5	0,03394 7	0,03828 7	0,04301 7	0,04816 4
1	94 3	38 8	10 1	10 2	40 7	0,02997 5	0,03394 7	0,03828 7	0,04301 7	0,04816 4
2	98 2	43 1	14 9	15 4	46 5	10 2	08 6	43 8	18 2	34 3
3	0,01502 0	47 4	19 7	20 7	52 3	16 6	15 5	51 4	26 4	43 2
4	05 9	51 7	24 4	25 9	58 1	22 9	22 5	59 0	34 7	52 2
5	09 8	56 0	29 2	31 2	63 9	29 3	29 4	66 6	43 0	61 2
6	13 7	60 3	34 0	36 5	69 7	35 7	36 4	74 2	51 3	70 2
7	17 6	64 7	38 8	41 8	75 7	42 0	43 4	81 8	59 6	79 2
8	21 5	69 0	43 6	47 1	81 4	48 4	50 4	89 4	67 9	88 3
9	25 4	73 4	48 4	52 4	87 2	54 9	57 4	97 1	76 2	97 3
10	29 3	77 7	53 8	57 7	93 1	61 3	64 4	0,03904 7	84 5	0,04906 4
11	0,01533 3	0,01782 1	0,02058 1	0,02363 1	0,02698 9	0,03067 7	0,03471 4	0,03912 4	0,04399 9	0,04915 4
12	37 2	86 5	62 9	68 4	0,02704 8	74 1	78 5	20 1	0,04601 2	0,05166 8
13	41 1	90 8	67 8	73 8	10 7	80 6	85 5	27 8	09 6	39 6
14	45 1	95 2	72 6	79 1	16 6	87 0	92 6	35 5	18 0	42 7
15	49 0	99 6	77 5	84 5	22 5	93 5	99 6	43 2	26 4	54 8
16	53 0	0,01804 0	82 4	89 9	28 4	0,03100 0	0,03506 7	50 9	34 8	60 9
17	57 0	08 4	87 3	95 2	34 3	06 5	13 8	58 6	43 2	70 1
18	60 9	12 9	92 1	0,02400 6	40 2	13 0	20 9	66 4	51 6	79 2
19	64 9	17 3	97 0	06 0	46 2	19 5	28 0	74 1	60 1	88 4
20	68 9	21 7	0,02101 9	11 4	52 1	26 0	35 2	81 9	68 5	97 6
21	0,01572 9	0,01826 2	0,02106 9	0,02416 9	0,02758 1	0,03132 5	0,03542 3	0,03989 7	0,04477 0	0,05006 8
22	76 9	30 6	11 8	22 3	64 0	39 0	49 4	97 4	85 5	16 5
23	80 9	35 1	16 7	27 7	70 0	45 6	56 6	0,04005 2	93 9	25 2
24	85 0	39 5	21 7	33 2	76 0	52 1	63 7	0,04502 4	98 9	34 4
25	89 0	43 9	26 6	39 7	82 0	58 6	70 8			
26	93 0	48 5	31 6	44 1	88 0	65 3	78 1	28 7	19 5	52 9
27	97 1	53 0	36 5	49 5	94 0	71 8	85 3	36 6	28 0	62 2
28	0,01601 1	57 5	41 5	55 0	0,02800 0	78 4	92 5	44 4	36 6	71 5
29	05 2	62 0	46 5	60 5	06 0	85 0	99 7	52 3	45 1	80 8
30	09 2	66 5	51 4	66 0	12 1	91 7	0,03606 9	60 2	53 7	90 1
31	0,01613 3	0,01861 0	0,02156 4	0,02471 5	0,02818 1	0,03198 3	0,03614 2	0,04068 0	0,04562 3	0,05099 4
32	17 4	75 5	61 4	70 7	24 2	0,03204 9	21 4	75 9	70 9	0,05108 7
33	21 5	80 0	66 5	76 5	30 2	11 6	28 7	83 9	79 5	18 1
34	25 5	84 6	71 5	81 1	36 3	18 2	35 9	91 8	88 1	27 4
35	29 6	89 1	76 5	86 9	42 4	24 9	43 2	99 7	96 7	36 8
36	33 7	93 7	81 6	88 6	48 5	31 5	50 5	0,04107 6	0,04605 4	46 2
37	37 9	98 3	86 6	93 7	54 6	38 2	57 8	15 6	14 0	55 6
38	42 0	0,01902 8	91 6	10 3	60 7	44 9	65 1	23 6	22 7	65 0
39	46 1	07 4	96 7	15 9	66 8	51 6	72 4	31 6	31 3	74 4
40	50 2	12 0	0,02201 8	21 4	72 9	58 3	79 8	39 5	40 0	83 8
41	0,01654 4	0,01916 6	0,02206 8	0,02527 0	0,02879 1	0,03265 1	0,03687 1	0,04147 5	0,04648 7	0,05193 3
42	58 5	21 2</								

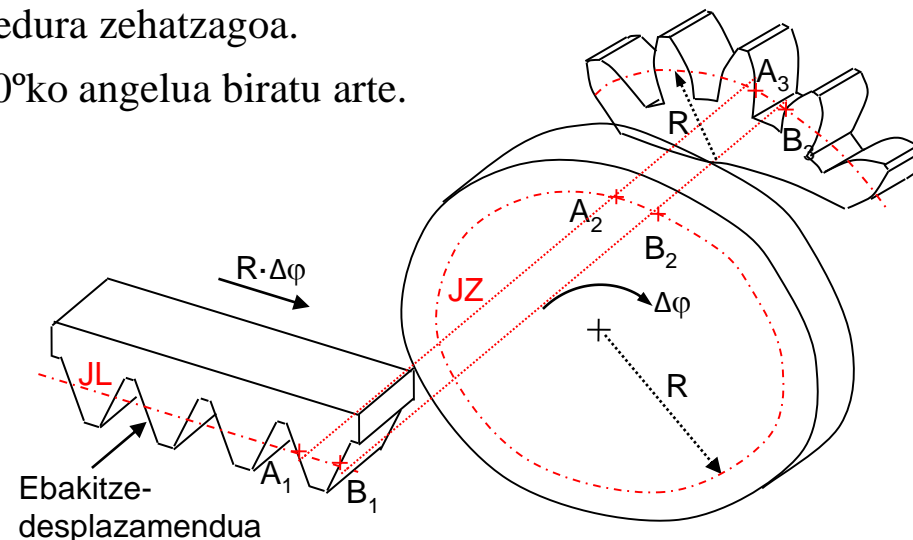

METODOA

ENGRANAJE KREMAILERAZ FABRIKATZEKO METODOA

Altzairuzko zilindro bat eta kremaierako itxura duen erreminta ebakitzailea dira beharrezko elementuak.

- 1.) Zilindroaren ardatzean zehar aurrera higitzen da kremaiera zilindroaren materiala ebakiz.
- 2.) Atzeraka desplazatzen da kremaiera.
- 3.) Zilindroak $\Delta\varphi$ angelu txikia biratzen du, eta kremaiera $R\Delta\varphi$ distantzia (R zilindroko jatorrizko zirkunferentziaren erradioa) higitzen da zilindroaren jatorrizko zirkunferentziarekiko norabide tangentean. $\Delta\varphi$ angelua zenbat eta txikiagoa orduan eta prozedura zehatzagoa.
- 4.) 1., 2. eta 3. pausuak errepikatzen dira, 360° ko angelua biratu arte.

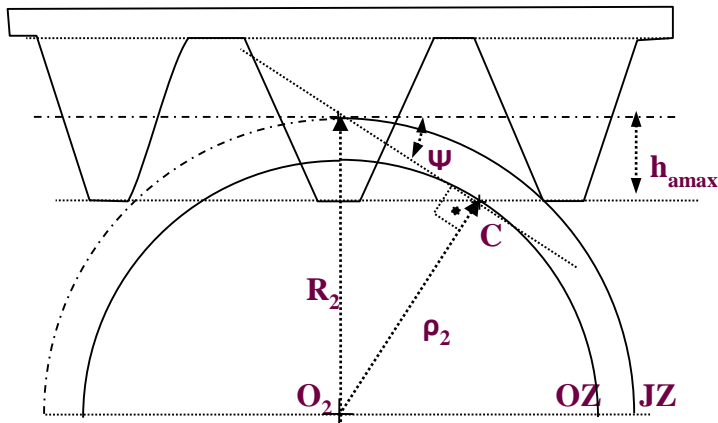

TAILLAKETA-INTERFERENTZIA

TAILLAKETA-INTERFERENTZIA.

Engranajeko hortzak kremailera bidez mekanizatzeak taillaketa-interferentzia sor dezake.

Bilkari-profila C puntuan (oinarrizko zirkunferentziaren puntuan) bukatzen da. Kremaileraren kanpoko lerroa C-ren azpitik pasatzen bada, taillaketa-interferentzia gertatzen da. Taillaketa-interferentzia ekiditeko kondizioa honela adieraz daiteke.

Kremailera normalizatua dela kontuan hartuz
Addendum-a eta Modulua berdinak dira

$$h_a = m = \frac{2R}{z}$$

$$h_{a\max} \leq R \cdot \sin^2 \psi$$

$$Z \geq \frac{2}{\sin^2 \psi}$$

Ekuazio honek adierazten du taillaketa-interferentzia ekiditeko hortz kopuru minimoa beharrezkoa dela. Engranaje normalizatuetan $\Psi = 20^\circ$ denez, Z 18 edo handiagoa izan behar da.

Hortz kopurua Z 18 hortz baino gutxiago izan nahi badugu, honako aukerak daude:

1. Kremaileraren addendum-a m-tik 0.8m-ra murriztea
2. Presio-angelua $\Psi = 20^\circ$ -tik 25° -era handitzea
3. Engranaje zuzenduak erabiltzea, kremailera gorantz distantzi bat desplazatuta hortzak mekanizatzea.

Profil bilkariz eraikitako bi gurgil horzdun elkarren artean trukagarriak izateko honako baldintzak behar dira:

- Modulu berdina izatea (hau da pausu zirkularra berdina)
- Presio-angelu berdina izatea.
- Addendum eta dedendum normalizaturik egotea.
- Bi hortz jarraituen arteko hutsunaren luzera eta hortzaren lodiera berdinak izatea.

UNE arauk moduluentzako 3 serie ezberdinak (I, II, III) adierazten ditu.

I	1	1,25	1,5	2	2,5	3	4	5	6	8	10	12	16	20
II	1,125	1,375	1,75	2,25	2,75	3,5	4,5	5,5	7	9	11	14	18	
III					3,25	3,75		6,5						

Hortz mota bi daude:

1.Hortz ARRUNTA

2.Hortz LABURRA

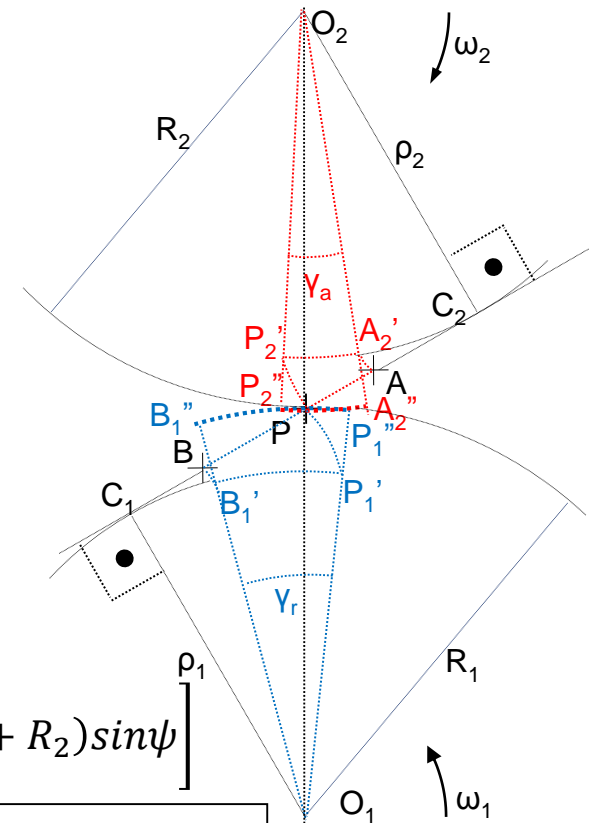
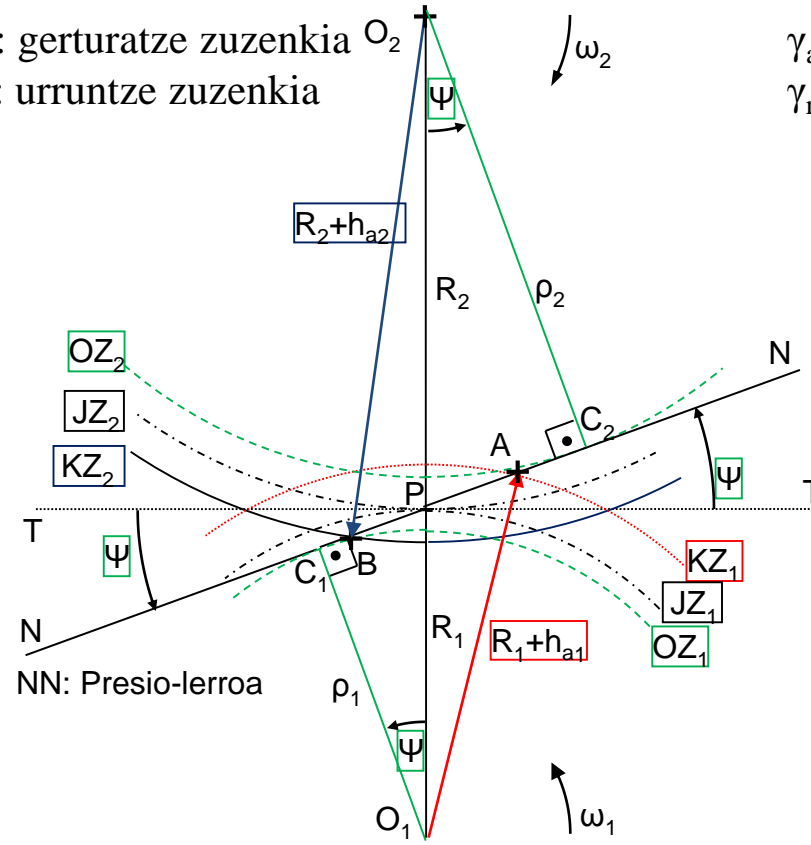
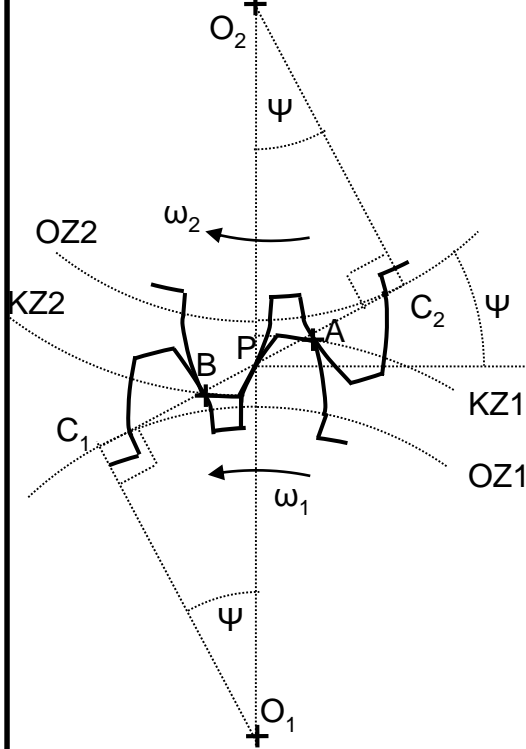
	Addendum: h_a	Dedendum: h_f
ARRUNTA	m	1,25m
LABURRA	0,75m	m

6.- ERAMATE-ARKUA. UKIPEN -ERLAZIOA

$A = KZ_1 \cap \overline{C_1 C_2}$ Ukipen hasiera
 $B = KZ_2 \cap \overline{C_1 C_2}$ Ukipen bukaera

AP: gerturatze zuzenkia O_2
 PB: urruntze zuzenkia

γ_a : gerturatze-angelua eta
 γ_r : urruntze-angelua eta

ERAMATE-ARKUA $\alpha = \frac{R_1}{\rho_1} \left[\sqrt{(R_1 + h_{a1})^2 - \rho_1^2} + \sqrt{(R_2 + h_{a2})^2 - \rho_2^2} - (R_1 + R_2) \sin \psi \right]$

UKIPEN-ERLAZIOA $r_c = \frac{\alpha}{\pi m}$

$\alpha = A_2'' P_2'' + P_1'' B_1''$

PROBLEMA

PROBLEMA

Hortz zuzeneko engranaje zilindriko batean modulua $m = 5$, $z_1 = 25$ eta $z_2 = 40$ ezagutzen dira.

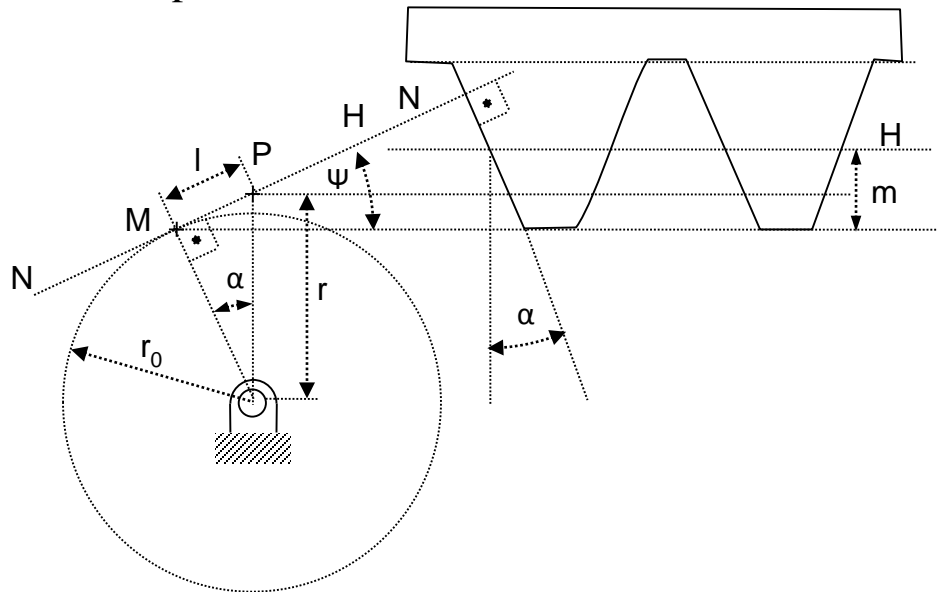
Ukipen-erlazioa kalkulatzeko eskatzen da.

Eraitza: Ukipen-erlazioa = 1,66

7.- ENGRANAJE ZUZENDUAK

Kremailera desplazatua

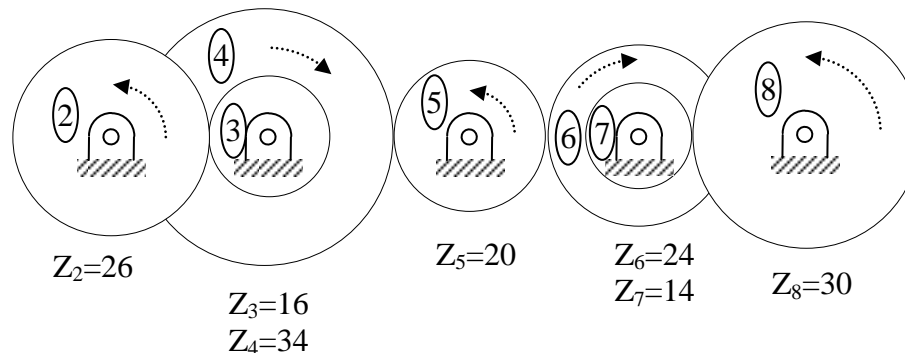

$$(x_1 + x_2) \operatorname{tg} \psi + \frac{(z_1 + z_2)}{2} [Eb(\psi) - Eb(\psi_v)] = 0$$

Bi aukera

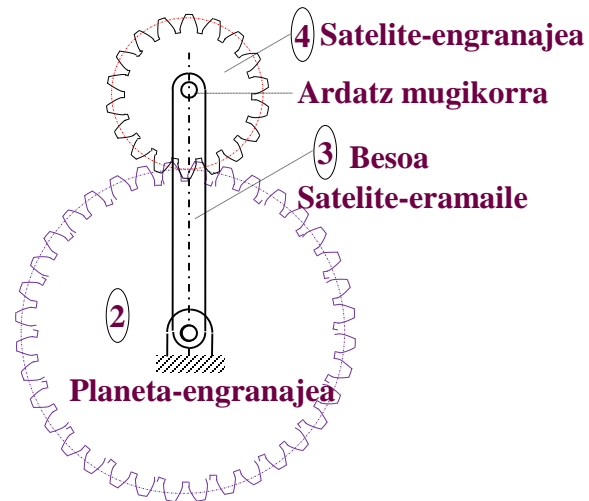
- 1. Datua: $x_1, x_2 \rightarrow d_v$? $Eb(\psi_v) = Eb(\psi) + \frac{2(x_1 + x_2)}{(z_1 + z_2)} \operatorname{tg} \psi$
- 2. Datua: $d_v \rightarrow x_1, x_2$? $(x_1 + x_2) = \frac{(z_1 + z_2)}{2 \operatorname{tg} \psi} [Eb(\psi) - Eb(\psi_v)]$

Engranaje-tren arrunt batean gurpil horzdun guztiak ardatz finkoekiko biratzen dute. Engranaje-tren arruntetan bi mota ezberdindu daitezke: sinplea, ardatz bakoitzak gurpil horzdun bakar bat eramaten duenean eta konplexua, ardatz bakar batean gurpil horzdun bat baino gehiago daudenean. Irudian engranaje-tren konplexua ikusten da.

Trasmisio-erlazioa
$$\frac{\omega_8}{\omega_2} = \frac{\omega_8}{\omega_7} \frac{\omega_6}{\omega_5} \frac{\omega_4}{\omega_3} = \frac{Z_7}{Z_8} \frac{Z_5}{Z_6} \frac{Z_4}{Z_5} \frac{Z_2}{Z_3} = \frac{14}{30} \frac{20}{24} \frac{34}{20} \frac{26}{16} = 1,074$$

Engranaje-tren epizikloidalean edo planetarioan ardatz mugikorrekiko biratzen duten engranajeak agertzen dira. Irudian Engranaje-tren planetario simpleena ikusten da.

10.- BIBLIOGRAFIA

- Avello, A. Teoría de máquinas. Escuela Superior de Ingenieros Industriales, San Sebastián, 2000.